

SLOVENSKI PRAVNIK

Leto XLV.

Ljubljana, 1931.

Št. 11.—12.

Kako vplivajo dogodki v osebi stranke na kazenski postopek o pravnem leku.

Dr. Pajnič Edvard.

Razločevati je treba med dogodki v osebi stranke, preden je priglasi pravni lek in po tem, ko je priglasi, pa preden je odločeno o njem. Dalje bodi poudarjeno, da se taki dogodki utegnejo pripetiti povsem naključno ali pa nastopijo po krivdi in celo po volji strank. Strankam prištevamo vsako osebo, ki je po zakonu upravičena, da uporabi pravni lek zoper prvosodno odločbo v kazenskem postopanju, predvsem govorimo tukaj o obdolžencu, zasebnem udeležencu in tožilcu (zasebnem tožilcu in zasebnem udeležencu kot tožilcu).

1. Najvažnejši naključni dogodek, ki utegne vplivati na potek kazenskega postopanja vobče in še posebej na prigrasitev pravnih lekov in na odločitve o njih, je pač smrt za pravni lek upravičene osebe.¹

Naš kazenski postopnik ne določa, kaj je ukreniti ali kaj ob sebi nastopi, čim obdolženec med kazenskim postopanjem umrje.² Ker sta pokrenitev ter nadaljevanje kazenskega postopka mogoča zgolj zoper določno fizično osebo kot obdolženca³, izvira že iz tega, da z obdolženčev smrtjo prestane vsak kazenski pregon in sicer tako kakor da ga sploh ni bilo. Zadošča, da se uradoma ugotovi obdolženčeva smrt na podlagi zanesljivih dokazov; morebitna rešitev sodišča o tem ima zgolj deklarativen pomen. Zato jo ni zamenjavati ali istovetiti z usta-

¹ Prim. o tem vprašanju zlasti članke: Glaser: »Der Einfluss des Todes auf schwebende Rechtsmittel« Ger. Z. 1881 str. 102; Amschl, Anw. des Strafverfahrens III. str. 95; Dr. Lohsing: »Tod der Prozessparteien in seiner Bedeutung für das Strafverfahren«, Jur. Bl. 1911. str. 277 in 292.

² §§ 224 in 527 avstr. k. z.

³ §§ 97, 98, 361, 364 odst. I. k. p.

vitveno naredbo; moči bi jo bilo pobijati zgolj glede dotrditve obdolženčeve smrti. Če umre obdolženec med pripravljanim postopanjem, ko je v teku postopek radi vložene pritožbe zoper kakšno odločbo preiskovalnega sodnika ali okrožnega sodišča, seveda ne pride do rešitve pritožbe obdolženca ali tožilca, pri tem so pa izvzete druge pritožbe, ki se postopka samega prav nič ne tičejo.⁴ Prav to velja o morda vložnem ugovoru zoper obtožnico, ki itak vsled obdolženčeve smrti ne more postati pravnomočna. Zamrlemu obdolžencu bliže stoječe osebe (§ 324 odst. IV. k. p.) ne smejo po §§ 362, 363 k. p. niti zaprositi za obnovo postopanja v obdolženčevo korist, ker za to ni zakonitih pogojev, med katerimi je glavni, da gre za sodbo, dasi jim je morda mnogo do tega, da bi se opral čim bolj temeljito obdolženčev spomin, ki ga zatemnjuje že samo dejstvo, da je zoper njega obtožnica vložena. Stvar je prav slična, če umre obtožena oseba po pravnomočni obtožbi pred glavno razpravo ali celo med njo, toda pred izrečeno sodbo. Samo ob sebi je umevno, da je tožilcu onemogočeno v teh primerih v škodo zamrlega obdolženca predlagati obnovo kazenskega postopanja (§ 361 odst. I. k. p.), saj obnova slične vrste v škodo obsojenemu tudi pozneje po pravnomočni obsodbi ni mogoča, če je obdolženec med tem umrl (§ 364 k. p.).

Če pa umre obtožena oseba po izrečeni sodbi, preden poteče rok za vložitev pravnega leka zoper sodbo, izgubi sodba takoj in za zmeraj tisti pomen, ki ga ji daje njena pravnomočnost, mišljena v § 412 odst. I. k. p. Zlasti ni več moči izvršiti sodbe, s katero je bil obtoženi proglašen za krivega (§§ 412, 414, 303 in 310 odst. III. k. p., 44 odst. IV. k. z.)⁵ Navzlic temu utegne biti svojcem zamrlega obdolženca na tem, da bi bila sodba, ki ga je proglasila za krivega, spremenjena v nekakšno nasprotje. Menimo, da je v § 324. odst. IV. k. p. navedenim osebam tu mogoče doseči ob siceršnih zakonitih pogojih obnovo kazenskega postopanja v obdolženčevo korist (§§ 362, 363 k. p.)⁶, ko postane taka sodba vendarle toliko pravnomočna, ker jo ni več moči pobijati z rednim pravnim lekom. Nikakor pa niso gori omenjene osebe upravičene, da bi se poprijele v korist zamrlemu obdolžencu rednega pravnega leka zoper sodbo. Na to kaže že sama določba § 324 odst.

⁴ N. pr. izvedencev ali prič §§ 186., 163., 164., 323. k. p.

⁵ Prim. avst. min. naredbo z dne 3. aprila 1859 drž. zak. št. 52 k § 241 avstr. k. z.

⁶ Glej temu nasproti § 364. odst. I. zad. stav. k. p.

IV. k. p., ki sloni na pogoju, da je obdolženec živ, če tudi mogoče odsoten ali neznanega bivališča. Sodba, s katero je bil obdolženec za krivega spoznan, stopi v moč v izreku glede krivde in kazni, če izjavi obdolženec po nje priobčenju, da hoče kazen brezpogojno nastopiti, a si izrečno ali tihoma pridrži pravico, da priglasí priziv glede izreka o zasebni odškodnini (§§ 332. odst. III., 392. št. 3 k. p.) ali o stroških kazenskega postopanja (§§ 332. odst. IV., 392. odst. I. št. 3 in odst. II. k. p.). Kakor hitro pred potekom roka za priglasitev pravnega leka zoper sodbo obdolženec v tem primeru umre, smejo njegovi dediči («nasledniki») v teh smereh priglasiti priziv, kar je povzeti glede izreka o zasebni odškodnini neposredno iz določbe § 332. odst. III. k. p., a kaže prav to glede izreka o stroških kazenskega postopanja (njih količine in izterljivosti) določba § 310. odst. III. k. p., po kateri obremenjuje dolžnost za plačila stroškov, ko je sodba pravnomočna in je nastopila smrt obsojene osebe, njene dediče, kolikor so res dedovali za njo.⁷

Če se je obdolženec ali kdo drugi v njegovo korist, ali pa tudi če se je nasprotna stranka v njegovo škodo (n. pr. tožilec) poprijela pravnega leka zoper sodbo v enem gori navedenih glavnih izrekov, zabranjuje ta okolnost umevno, da bi v obsegu priglašenega pravnega leka nastopila do odločitve o pravnem sredstvu pravnomočnost pobijane sodbe. Višje sodišče, ki zve za smrt obdolženčeve v teku postopanja o katerem koli pravnem leku, naj redoma vrne spise prvi stopnji, ne da bi odločilo o pravnem leku, kadar je dotična naredba ali rešitev in posebno še sodba izgubila glede obdolženca vsak pomen in ne more več doseči pravnomočnosti ter s tem postati izvršljiva. Utegne se pa pripetiti, da višje sodišče (apelacijsko, kasacijsko) odloči o prizivu, odnosno o reviziji zoper sodbo prvega sodišča, ne da bi bilo izvedelo za smrt obdolženčeve,

⁷ Glede dolžnosti plačanja stroškov kazenskega postopanja po smrti obdolženčevi pred nastopom pravnomočnosti sodbe pravi pač § 310 odst. III. k. p., da jih trpi državna blagajnica, a le toliko, kolikor jih ni dolžan po kazenskem postopniku plačati kdo drugi. Tu namiguje zakon na predpise po § 311 k. p. in je posebno važno vprašanje povračila stroškov obdolženčevih od strani zasebnega tožilca in zasebnega udeleženca kot tožilca (§ 311 toč. 2. k. p.). Zdi se nam skoro neumljivo, da bi utegnili obremenjevati v vsakem primeru, posebno tudi tedaj, ko zaradi smrti obdolženčeve ne postane obsodilna sodba pravnomočna (§ 311, odst. I. k. p.), stroški obdolženčeve obrambe i. t. d. zasebnega tožilca ali zasebnega udeleženca kot tožilca.

preden je odločilo. Ta odločba je po sebi pravnomočna,⁸ kar ima svoj pomen posebno tedaj, če je tudi po tej odločbi obdolženec spoznan za krivega in obsojen na kazen. Seveda ni moči nobene kazni izvršiti (§ 412, odst. II. k. p.; § 44, odst. IV. k. z.) zoper zamrlega obdolženca, a glede stroškov kazenskega postopanja (§§ 310, odst. III. k. p.) in glede priznane zasebnopravne odškodnine (§§ 332 odst. III., 392 št. 3, 303 k. p.) bi nastopila vendarle izvršljivost, ko obdržita navedena akcesorična izreka sodbe po nje pravnomočnosti svoj vpliv na obdolženčeve dediče. O taki odločbi višjega sodišča je pač mogoč še izrek po §§ 41, 357 k. p., pa tudi obnova kazenskega postopanja v korist mrtvemu obdolžencu po §§ 362, 363 k. p. ni izključena. Potemtakem je upravičen zaključek, da je po obdolženčevi smrti v teku postopanja o pravnem leku zoper sodbo v izreku glede krivde ali kazni nedopustna in protizakonita odločitev višjega sodišča, po kateri je obdolženec kriv in obsojen na kazen. Obdolženčeva smrt pa ne zabranjuje odločitve o prizivu, ki se obrača zgolj zoper izreke akcesoričnega značaja o stroških ali o zasebni odškodnini, a je sicer prvostodna sodba postala pravnomočna. Brez vsakega praktičnega pomena pa je odločitev višjega sodišča o pravnem leku zoper sodbo z njeno razveljavo in napotitvijo stvari prvostopnemu sodišču v novo razpravo, če se ta ne more izvršiti v navzočnosti obdolženca ali sploh ne odrediti zaradi njegove poprejšnje smrti.⁹ Pravytako je odločitev na višjem sodišču po odrejeni ustni razpravi o prizivu izključena, če zaradi obdolženčeve smrti ni moči njemu vročiti vabila za omenjeno razpravo (§ 402. k. p.), kar pa prav za prav ne velja za revizijo, kjer je mesto obtoženega vabljen na razpravo pri kasacijskem sodišču le njegov že postavljeni branilec (§ 347. odst. III. k. p.). Smrt obdolženca kot pritožilca po priglašnem pravnem leku zoper sodbo, a pred posebno obrazložitvijo¹⁰ onemogoči morebitno glede na vsebino priglasitve¹¹ tudi stvarno odločitev o pravnem leku. Vendar je treba tukaj opozoriti, da tudi po sebi nedopustna revizija ne zabranjuje kasacijskemu sodišču, da reši stvar po §§ 354. ali 355. k. p. v korist obtožencu. Predočiti si je treba, da utegne pokojnemu obsojenemu obdolžencu zopet dati dobro ime zgolj odločba, ki odpravi končno prvostodne ugotovitve v njegovo škodo. Menimo torej, da sme

⁸ §§ 356, 410 k. p.

⁹ §§ 215, 236, odst. I., 373, 374. k. p.

¹⁰ §§ 333, odst. II., 340, odst. I., 394, odst. IV. k. p.

¹¹ §§ 341., 345., 398. odst. I. k. p.

višje sodišče odločiti o pravnem sredstvu vsikdar v korist obdolžencu in v korist morebitnim soobdolžencem,¹² če tudi bi bil kdo od teh med tem umrl. Ta odločitev pa se more glasiti le na razveljavo prvosodne sodbe, na zavrnitev tožbe ali na oprostitev iz razlogov, ki smo jih že zgoraj imeli v mislih. Toliko glede obdolženčeve smrti in njenega vpliva na prigrasitev ali odločitev o vložnem pravnem leku.

Seveda ne prihaja v poštev smrt onega člana družine, ki je morda zastopal obtožbo v predmetnem kazenskem postopanju. Novi kazenskoopravni zakoni, zlasti kazenski postopnik pa zavzemajo¹³ napram prejšnjemu pravnemu stanju povsem drugačno stališče glede vpliva morebitne smrti zasebnega udeleženca, zasebnega tožilca in zasebnega udeleženca kot tožilca na tekoče kazensko postopanje. Glede pravnega naslednika zamrlega oškodovanca, ki še ni postal zasebni udeleženec, je treba gledati na to, če odškodninski zahtevek ni ugasnil že s smrtjo prvotnega upravičenca zaradi strogo osebne značaja odškodninske terjatve. Sicer pa oškodovančeva smrt ne brani, da se ne bi njegov pravni naslednik pridružil kazenskemu postopanju (§ 295. odst. IV. in V. k. p.), če tudi prvonavedeni tega še ni storil. Če se je pa to zgodilo, a umre poslej zasebni udeleženec, smejo njegovi dediči stopiti na njegovo mesto vsak čas in jim ni treba s posebno izjavo do početka glavne razprave po § 295. odst. IV. k. p. pridruževati se kazenskemu postopanju. Sploh pa odloči sodišče o pravilno stavljenem zasebnopravnem zahtevku pri glavni razpravi odsotnega ali tudi poslej zamrlega zasebnega udeleženca, dasi ne dojde več sodišču nobena na to mereča izjava morebitnih naslednikov. Pravtako pa tudi višje sodišče odloči glede na pobijani sodbeni izrek o zasebnopravnih zahtevkih (§§ 332. odst. III. in 394. odst. I. k. p.), če tudi zve za smrt zasebnega udeleženca, ko teče postopanje o dotičnem pravnem leku. Mogoča je tudi smrt zasebnega udeleženca v roku, odprtem njemu za vložitev priziva zoper sodbeni izrek o zasebnopravnih zahtevkih (§ 394. odst. I. z. stav. k. p.). Do zahtevka upravičeni pravni naslednik zamrlega zasebnega udeleženca sme nastopiti kot pritožilec, pa se rok za vložitev priziva nikakor ne podaljša radi tega.

Pri smrti zasebnega tožilca ali zasebnega udeleženca kot tožilca so naslednikom (§§ 87. k. z., 51. odst. IV., 295. odst. V. k. p.) stavljene časovne meje

¹² §§ 346. odst. II., 352. odst. II., 398. odst. IV., 408. odst. II. k. p.

¹³ §§ 87. k. z., 51. odst. IV., 295. odst. V. k. p.

za njih vstop v kazensko postopanje odnosno za nadaljevanje ne le po pravkar navedenih določbah, temveč med pripravljalnim postopanjem tudi po pravilih §§ 95. odst. IV., 109. odst. III. k. p., a pozneje (če nastopi smrt gori navedenih tožilcev po izrečeni sodbi na prvi stopnji in če hočejo nasledniki pobijati sodbo), tudi po roku, odprtem za pobijanje sodbe. Ob smrti zasebnega udeleženca po priobčeni ustavitvi postopanja (§§ 44. odst. II., 96. odst. I., 108 k. p.) ali ob odstopu državnega tožilca od obtožbe (§ 219. odst. III. in IV. k. p.) po zakonu ni treba še enkrat posebe obvestiti naslednika. Za vstop v kazensko postopanje kot tožilec ima naslednik na razpolago le roke po §§ 53. odst. II. in III. odnosno 219. odst. IV. k. p.

Zasebni tožilec, ki sme zasebno tožbo vložiti le po zakonitem zastopniku (§ 87. odst. I. k. z.), sme seveda le po le-tem priglasiti priziv, a revizijo (redko) zoper sodbo. Če umre zakoniti zastopnik v roku za priglasitev pravnega leka zoper sodbo, se s tem ne podaljša rok za priglasitev, pač pa sme novi zakoniti zastopnik, a tudi oseba, ki je v to določena, če tudi šele pozneje imenovana, v tem roku veljavno priglasiti pravni lek. Smrt zasebnega tožilca ali zasebnega udeleženca kot tožilca torej ne ovira, da nastopi pravnomočnost izrečene kazenske sodbe. Po §§ 87. k. z., odnosno po §§ 51. odst. IV. in 295. odst. V. k. p. pa smejo v zakonitem roku za priglasitev pravnega leka zoper sodbo njih nasledniki uporabiti ga, če so v to po gori navedenih določbah upravičeni in če še posebej zasebnopravni zahtevki zamrlega zasebnega udeleženca ni bil strogo osebne narave. Smrt enega teh tožilcev med prizivnim ali revizijskim postopanjem ne ovira končne odločitve o prizivu ali reviziji, dasi se mora o njem vršiti javna razprava. Vabiti je treba sicer na te razprave zasebnega tožilca in zasebnega udeleženca kot tožilca (§§ 347, 402. odst. III. k. p.), a to vabilo ima le pomen obvestitve o razpravi, da se je omenjene stranke udeležijo po svoji volji ali pa ne. Če pa ni moči, teh strank zaradi njih smrti obvestiti o razpravi, se ta navzlic temu izvrši ter o prizivu ali reviziji odloči.

2. Dogodki, ki kot višja sila ali sicer osebno nepremagljive ovire branijo strankam, da priglasijo pristoječe jim pravne leke v zato določenih prekluzivnih rokih, štejejo zgolj pri obdolžencu in to le pri pravnih lekih priziva in revizije (§ 326. k. p.). Druge stranke pa brezpogojno po preteku rokov, določenih za vložitev vsakršnega pravnega sredstva, posebno tudi priziva in revizije, izgube v gori navedenih primerih pravico uporabiti pravna sredstva. Edino obdolžencu je torej dovoljeno, da ob sicer

danih pogojih vložiti prošnjo za postavitev v prejšnji stan po § 326. k. p. in to le takrat, kadar zamudi brez svoje krivde rok za prigrasitev priziva ali revizije, ne pa tudi tedaj, če je zamujen rok za obrazložitev priziva ali revizije. Kajti že prigrasitev teh pravnih lekov utegne biti tako urejena (§§ 333. odst. I., 339. odst. I., 394. odst. II. k. p.), da zavaruje obdolžencu vse ugodnosti, ki mu jih dajejo pravni leki priziva in revizije. Obdolženec je sam kriv, če ni posvetil potrebne pažnje sicer pravočasno vloženi prigrasitvi, ker se je zanašal popolnoma na obrazložitev, ki jo je pa navzlic daljšemu roku zanjo končno vendarle zamudil, kar mu je škodilo na vsak način v krivdo. Na zamudi prigrasitve priziva ali revizije ne sme biti kriv niti obdolženec niti njegov branilec, marveč je potrebno, da so zamudo povzročile ne premagljive zapreke. Če gre za dogodke, ki so sicer branili pravočasno prigrasitev, a bi bil obdolženec utegnil njih kvarni vpliv odvrniti, ni govoriti o nepremagljivih zaprekah. Pač pa utegne nemarnost drugih oseb — n. pr. sodišča, ki ni sprejelo obdolženčeve izjave o prizivu ali o reviziji na zapisnik, — a si ni mogel obdolženec drugače pomagati, — veljati kot taka nepremagljiva zapreka. Povsem drugačna je pa stvar, kjer je krivdi obdolženčevi pripisovati, da je prigrasil priziv ali revizijo sicer pravočasno, a na neprave sodišču, dasi je to sodišče opustilo nemudoma odstopiti prigrasitev za nje prejem pristojnemu prvemu sodišču. Kar se tiče obdolženčeve krivde na zamudi, velja o nji, da jo nadomesti povsem tudi nemarno postopanje morebitnega branilca. Kakor hitro so pač nastopile nepremagljive zapreke le v osebi obdolženčevi ali le v osebi njegovega branilca, ne morejo biti temelj za postavitev v prejšnji stan, če je le eni teh dveh oseb bilo mogoče držati se predpisanega roka za prigrasitev priziva ali revizije.

Razloge zamude (nepremagljivo zapreko) mora obdolženec le verjetno izkazati, ne pa striktno dokazati.¹⁴ Kaj da je prav za prav umeti pod takim verjetnim izkazanjem, tega kazenski postopnik nikjer ne pove. Ne da se kratkomalo trditi, da bi za kazensko postopanje glede tu predpisane verjetnosti veljalo le to, kar pove v tem pogledu določba § 370. c. p. p. Saj dne 1. januarja 1930 novi civilno-

¹⁴ Nemški kaz. postopnik (§ 45) zahteva tu le posvedočenje (verjetno izkazanje), a § 364. toč. I. avstr. k. pr. zahteva popolni dokaz nepremagljive zapreke, ki je povzročila zamudo roka za prigrasitev priziva ali revizije. Pogrešno uporablja slovensko besedilo § 325. toč. I. k. p. izraz verjetno »d o k a ž e«.

pravdni postopnik z dne 13. julija 1929 Sl. Nov. 3. avgusta 1929 št. 179/LXXV sploh še ni bil obvezen, na drug zakon¹⁵ se kazenski postopnik tudi ne sklicuje. Razvidi se pa jasno, da hoče kazenski postopnik stroge pogoje točnega dokaza¹⁶ prosilcu olajšati, ko posredno pooblašča sodišče, da smatra navedena dejstva kot resnična tudi brez oblično izvedenega dokazovanja in naj zadošča že kolikor toliko podprta domneva resničnosti. Nalaga se pa tudi prosilcu, da v posvedočenje svojih trditev priloži prošnji za postavitev v prejšnji stan listine (uradna potrdila, prisego nadomestujoče izjave in podobno), ki naj utrde njegove trditve o razlogih zamude. Zadostovati pa utegne tudi, da se le sklicuje prosilec na priče in sme navajati tudi notorična dejstva. Sodišče pa sme po svojem prostem preudarku o navedbah prošnje odrediti tudi poizvedbe, kjer pride morda do rednega dokazovanja. Iz vsega je razvidno, da hoče tukaj zakon namenoma olajšati postavitev v prejšnji stan in radi tega prepušča sodišču, ki naj odloči o prošnji, da sme posebno tedaj smatrati navedbe o zamudi kot verjetne, če govori že vsebina navidezno utemeljenega priziva ali revizije v prid prosilcu. Prošnja pa mora sodišče, ki odloča obenem o prizivu ali o reviziji, zavrniti kot nedopustno, če ni z njo spojena priglasitev in obrazložitev zamujenega priziva ali revizije. Seveda se sme prosilec sklicevati na priglasitev z obrazložitvijo, ki je že pri spisih, če je bil pravni lek kot zakesnel zavrnjen. Vložiti je treba prošnjo v roku treh dni, ko so odpravljene zapreke, ki so povzročile zamudo; ta rok je prekluziven tako, da ob njegovi zamudi ni mogoča postavitev v prejšnji stan. Sodišče prve stopnje samo ne sme zaradi obličnih pogrškov¹⁷ zavrniti prošnje za postavitev v prejšnji stan s priključenim pravnim sredstvom, tudi tedaj ne, ko sme sicer to storiti.

Tako vidimo, da se po dogodkih, ki pomenijo za obdolženca nepremagljivo zanreko za priglasitev priziva ali revizije, bistveno izpremeni potek postopanja o teh pravnih lekkih. Na drugi strani je pa zamudo tožilca ali zasebnega udeleženca tudi tukaj, pri drugih pravnih lekkih pa zamudo prekluzivnega roka za priglasitev (vložitev) pravnega leka vobče prištevati vedno dotični stranki v krivdo,

¹⁵ § 274. avstr. c. p. r.

¹⁶ Pogoji za postavitev v prejšnji stan zaradi izostanka pri pravni, po kateri je bila izrečena sodba, morajo biti točno dokazani § 391. k. p. — Prav to velja za obnovo po § 361., odst. II. k. p.

¹⁷ §§ 395. odst. III., 341. k. p.

najsi je to zamudo povzročilo karkoli. Pravni lek je zaklenel in kot tak nedopusten.

3. Nadaljnji dogodek, ki se utegne pripetiti predvsem že po priglasitvi pravnih lekov priziva ali revizije¹⁸, je bivanje pritožilca ali nasprotnne stranke na kraju, ki ni znan na sodišču, tako da jim ni moči vedno vročiti vmesnih odredb ali vabil na razpravo o prizivu (polnem) ali o reviziji. Pri tem je treba razločevati, v katerem razdobju postopanja je vročiti strankam vmesne odredbe ali vabila. Najvažnejša je vročitev prepisa sodbe nri tožilcu, ki je priglasil priziv ali revizijo¹⁹ in mu od dneva, ko mu je prepis vročen, šteje rok, da vloži obrazložen pravni lek, kar je morda glede na vsebino priglasitve neobhodno potrebno²⁰. Po strogi razlagi pravil o izvedenju vročitev (§§ 80. in nasl. k. p.), tukaj ni potrebna vročitev v lastne roke po § 82. odst. II. k. p., ko ne gre več za priglasitev pravnega leka, temveč le za njegovo popolnitev. Dopustna je torej tudi nadomestna vročitev po § 83. k. p., a po preteku roka, štetega od te vročitve (osem dni) za vložitev obrazložitve, se sme poslovati že o priglasitvi priziva. Šteti je pritožilcu na vsak način v krivdo okolnost, da si ni žele v naprej pri-skrbel prejem prepisa sodbe, ko je tudi imel možnost, da že o priglasitvi pravnega leka to izvede ustrezno zakonitim predpisom. Gotovo pa je po svojem preudarku višje sodišče upravičeno, da prekine ali zaukaže prekinitev²¹ nadaljnjega postopanja o pravnem leku. Prekinitev je glede na predpise po §§ 455 nasl. k. p. potrebna posebno tedaj, kadar ni moči vročiti prepis sodbe neznano kje odsotnemu obdolžencu kot pritožilcu. Da ni moči vročiti obrazložbo nasprotni stranki, nima vpliva na potek postopanja o pravnem leku.

Vprav povedano glede prekinitve postopanja o pravnem leku velja tudi tam, kjer zakon ukazno predpisuje, da je treba določne stranke obvestiti o javni razpravi o pravnem leku. Zlasti štejemo sem pozive po § 402. k. p., kjer mora biti vabljen obdolženec osebno, dasi ni potrebna vročitev po smislu § 82. odst. II. k. p. Kakor v gorenjih pri-

¹⁸ §§ 204. odst. III. 2. stav.,- 326. odst. III. k. p.

¹⁹ §§ 290, 333 I., 339 I.; 388. odst. III., 394. IV., 446. odst. II. k. p.

²⁰ §§ 334., 341. toč. 2., 398. odst. I. k. p.

²¹ §§ 341., 342., 395. odst. II.; 334., 341. odst. II., 345., 398. odst. I. k. p.; dotične odločbe prvega sodišča o zavrnitvi pravnega leka se morajo vročiti itak po § 82. odst. II. k. p. v lastne roke pritožilčeve, ker ima ta pravico pritožbe zoper take rešitve.

merih, povzroči že okolnost, da ni moči vročiti poziva na razpravo neznano kje bivajočemu obdolžencu,²² prekinitvev postopanja o pravnem leku (prizivu).

Pripominjamo, da nepravilnosti ob vročbah pozivov na razpravo o pravnem leku v tem smislu, da bi bila odločba višjega sodišča z rednim pravnim lekom nadalje neizpodbojna, ne štejejo neposredno kot prekršitve zakona,²³ a je pač še vedno mogoč njih preizkus po §§ 41. in 357. k. p.

4. Le volja osebe, ki je upravičena, da uporabi redni pravni lek, je odločilna, če se ta oseba pravnemu leku odreče ali odstopi od njega pismeno ali ustno, ko je že bilo vloženo. Kdor se je odrekel ali je odstopil, tega ne more več preklicati. Da se odreče ali odstopi, mora branilec imeti posebno pooblastilo. Predvsem je treba poudarjati, da se sme odreči ali odstopiti vsak, kdorkoli ima pravico, da uporabi pravni lek bodisi v svojem ali v tujem imenu, kamor spadajo zlasti v § 324. odst. II. do IV. k. p. navedene osebe. Le glede branilca pripominja zakon, da mora imeti za odrečenje ali za odstop posebno pooblastilo. Državni tožilec more uporabiti pravni lek tudi v obdolženčevo korist, pri čemer njegov pristanek ni niti potreben. Državni tožilec nastopa tukaj le kot čuvar zakona povsem samostojno, sme torej tudi brez obdolženčevega pristanka odstopiti od priglašenelega pravnega leka. Obdolžencu niti ne pristoji pravica, da bi v tem primeru vztrajal na pravnem leku, ki ga sam ni maral priglasiti. Pomembno je pač, da tudi glede oseb, imenovanih v § 324. odst. III. in IV. k. p. nikjer ni rečeno, da si morajo za odstop od priglašenelega pravnega leka pribaviti poprejšnji obdolženčev pristanek. Tak pristanek torej ni potreben, dasi je pravni lek priglašen obdolžencu v korist, a ne v njegovem imenu, ko se sme pravni lek vložiti tudi za odsotnega obdolženca in celo proti njegovi volji, če je maloleten. Zoper sodbe sreskih sodišč sme priglasiti priziv zoper razglašeno sodbo v § 384. odst. II. k. p. navedeni pooblaščenec, ki ima za zastopanje pri razpravi posebno obdolženčevo pooblastilo. Nikakor pa ni upravičen, da bi se na razpravi odrekel za obdolženca pravici vlagati priziv, če ni k temu izrečno pooblaščen. Zakoniti zastopnik, ki je vložil za maloletnika po § 87. odst. I. k. z. zasebno tožbo, ki je slednji sam ni smel vložiti, je tudi

²² Po §§ 347., 348. k. p. se naj mesto obtoženca pozove na razpravo o reviziji le njegov branilec in tudi če obramba ni obvezna, utegne predsednik senata po okolnostih stvarnega primera postaviti uradoma branilca.

²³ N. pr. po § 336. toč. 3. ali 4. k. p.

povsem samostojen glede tega, da se odreče ali da odstopi od pravnega leka.

Pravnemu leku se je moči odreči šele tedaj, ko je pričel teči rok za njegovo priglasitev. Nima pomena odreči se v naprej, ko še ni znana sodna odločba, ki bi se utegnila pobijati. Kdor se odreče ali odstopi, mora to izjaviti napram sodišču, kar znači, da je zgolj nasprotni stranki podana izjava brez pomena. Pač pa so učinkovite podobne izjave podane v zaporu napram kaznilniškemu osebju, čim so podane na zapisnik, ki naj se izroči sodišču. Seveda ni potrebna posebna oblika za tako izjavo. Odreči se ali odstopiti pa je treba nepogojno in tako, da o volji k pravnemu leku upravičene osebe ni možen noben dvom. Moči pa je deloma se odreči ali odstopiti, če utegne imeti taka izjava po vsebini dotičnega pravnega leka svoj pomen. A ni treba odreči se ali odstopiti vprav izrečno, moči je to storiti tudi z ustreznimi dejanji, a je treba vselej preiskovati, kako vplivajo dotična dejanja osebe upravičene k pravnemu leku na še mogočo priglasitev ali na že vloženi pravni lek. Semkaj gre zlasti to, če izjavlja obsojeni obdolženec, da hoče kazni nastopiti ali da želi nastop kazni za nekaj časa odložiti. Obdolženec ne sme pozneje v protislovju s pravkar navedeno izjavo preklicati v njej ležečega odrečenja, dasi rok za priglasitev pravnega leka še ne bi bil pretekel, sme pa seveda uporabiti še vedno pravne leke, kolikor niso v nasprotju s podano izjavo ali z dotičnim dejanjem, ki ga je imeti kot delno odrečenje.

Važna je nadaljnja določba, da sme pritožilec odstopiti od pravnega leka, o katerem odloči sodišče na u s t n i r a z p r a v i, po nje pričetku²⁴ zgolj z nasprotnikovim pristankom.

Odrečenje ali odstop imata kot posledico, da se šteje dotični pravni lek kot nedopusten (§§ 334., odst. I., 341. št. I, 398. odst. I. k. p.), toda izrečne rešitve ni treba o tem izdati,²⁵ kakor hitro ne vztraja pritožilec na nasprotnem stališču, namreč da se ni odrekel pravnemu leku ali da od njega ni odstopil. Utegne se pripetiti, da v stvari, ki se priganja na zasebno tožbo, izjavita po pričetku razprave o prizivu obe stranki, da sta se poravnali. Če je bil vložen priziv le od zasebnega tožilca, se tedaj šteje, da je od priziva odstopil, nasprotno pa naj obdolženca in nasprotnika prizivno

²⁴ Tu je treba opozoriti, da se prične ustna razprava o pravnem leku (prizivu ali reviziji) šele s poročilom v to določenega sodnika poročevalca (§§ 348., odst. II. in 404. odst. I. k. p.)

²⁵ Izvzemši glede stroškov: § 312. odst. II. k. p.

sodišče pozove k točnejši izjavi glede morebitnega odstopa od priziva. Če mora prizivno sodišče vendarle odločiti o prizivu, vpliva na odločitev poravnava pač kolikor toliko kot novo dejstvo, ali ne sme se imeti takega dogodka kot odstop zasebnega tožilca od obtožbe, kar je mogoče in ima odločilen vpliv le na prvi stopnji.²⁶ Ako je pa potrjeno v takem primeru, da je pritožilec odstopil od priziva, vrne prizivno sodišče, ne da bi se naprej pečalo s stvarjo, spise prvostopnemu sodišču ter je s tem pobijana sodba postala pravnomočna. Ni seveda izključena omilitev morda izrečene kazni na način, opisan v § 430. k. p.,²⁷ pri čemer velja poravnava kot nov olajševalni razlog po smislu pravkar navedene določbe.

Izvršljivost italijanskih sodb v Jugoslaviji.

Boris Furlan.

I. Službene novine od 24. febr. 1931.¹ so objavile sporazum o izvrševanju sodb v civilnih in trgovinskih stvareh, ki sta ga sklenili Italija in Jugoslavija v Rimu dne 6. aprila 1922. Z izmenjavo ratifikacij dne 6. februarja 1931² je sporazum stopil tudi mednarodnopravno v veljavo, dočim je za naš notranji pravni red postal obvezen od dne, ko je bil objavljen v Službenih novinah, to je od 24. februarja 1931. V Italiji pa je sporazum veljal že dolgo pred njegovo mednarodnopravno obveznostjo in preden je bil uzakonjen pri nas, to je od odloka 13. decembra 1923.,³ ki mu je podelil izvršno moč. Italijanska sodišča so ga tudi uporabljala pri izvrševanju jugoslovanskih sodb. Kolikor ie meni znano, se to ni zgodilo samo takrat, ko je prizivno sodišče v Benetkah bilo mnenja, da je sporazum neobvezen navzlic temu, da je uzakonjen, ker je po čl. 8. njegova veljavnost odvisna od izmenjave ratifikacijskih listin. Rimska kasacija se pa ni ozirala na prigovor neobveznosti zaradi pomanjkanja internacionalne veljavnosti (neizmenjava ratifikacijskih listin) in je s tem potrdila prakso drugih sodišč, ki so izvajala

²⁶ §§ 51. odst. II., 361. odst. III., 276. k. p.

²⁷ Prim. §§ 530. avstr. k. z. in 410. avstr. k. p. r.

¹ Br. 42/XI/63; Službeni list šte. 134/25.

² Pripomba na koncu § 2. sporazuma.

³ Št. 3182, Gazz. Uff. od 22. febr. 1924. št. 45 (Lex 1924, str. 428).